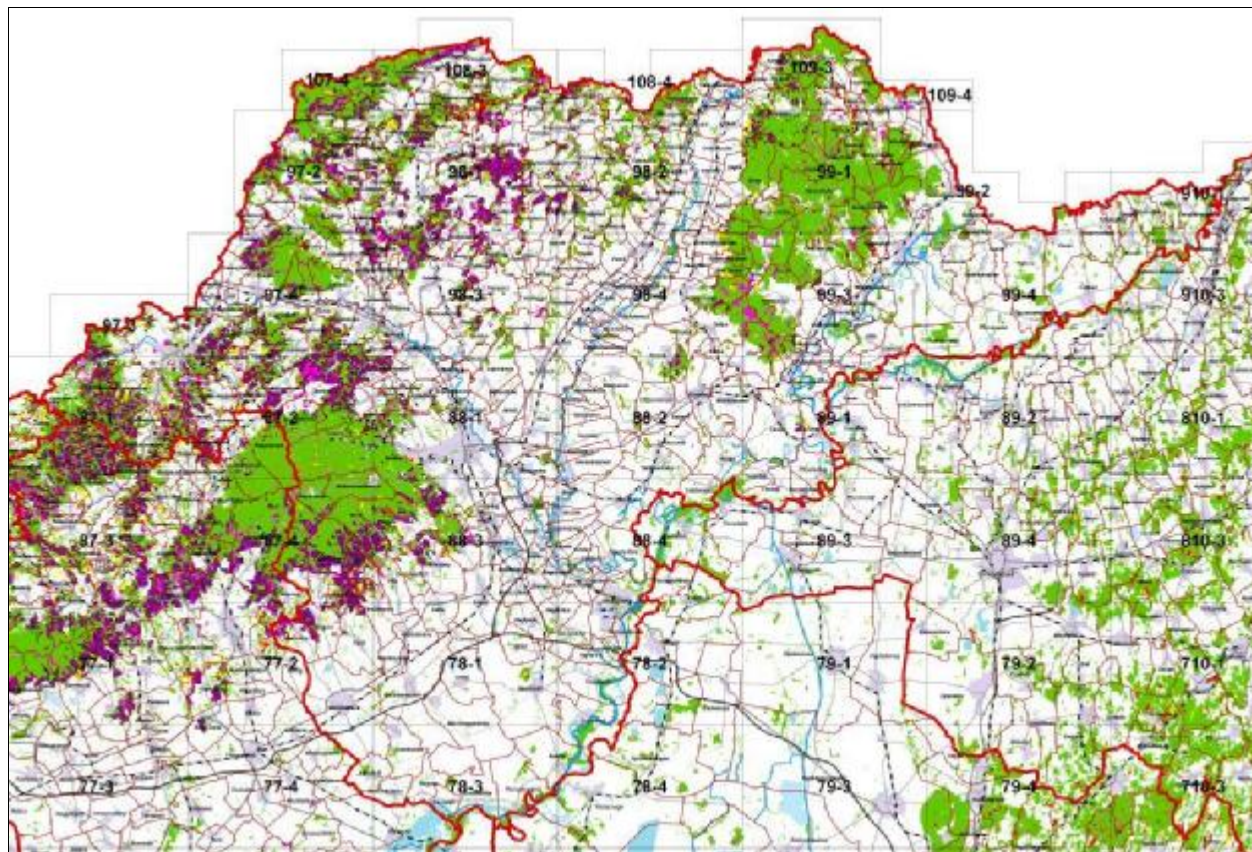

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

ERDŐTŰZVÉDELMI TERVE

Összeállította:

MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság

véleményezte:

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei MgSzH, Erdészeti Igazgatóság

ÖTM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Budapest, 2009. szeptember

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	4
2.	Borsod-Abaúj-Zemplén megye közigazgatási és természeti környezete	5
2.1.	A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*.....	5
2.2.	A megye természetföldrajzi adottságai*.....	7
2.3.	Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében.....	10
2.3.1.	Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében.....	10
2.3.2.	Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel.....	11
2.3.3.	Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel.....	12
2.3.4.	Jelentős erdőgazdálkodók a megyében.....	12
2.3.5.	Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként.....	13
2.3.6.	Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint.....	14
2.3.7.	Az erdőterületek korosztály viszonyai.....	14
2.4.	Tűzoltás a védett természeti területeken.....	16
2.5.	A Bükki Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek.....	16
2.6.	Aggteleki Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek.....	17
2.7.	A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása.....	19
2.7.1.	Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok.....	19
2.7.2.	Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok.....	19
2.7.3.	Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt.....	20
2.7.4.	Idősebb lombos állományok.....	20
2.8.	A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása.....	21
3.	Erdőtűzek a megye területén	22
3.1.	Az erdőtűzek fő okai és az okok elemzése.....	22
4.	Erdőtűzek megelőzése	22
4.1.	Jogforrások.....	22
4.2.	Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások.....	22
4.3.	-Javasolt erdőtűzmeelőzési intézkedések.....	23
4.3.1.	Tűzpáaszták.....	23
4.3.2.	Fafaj megváasztás, ültetés.....	24
4.3.3.	Víznyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak.....	24
4.4.	Tűzgyújtási tilalom rendszere.....	25
4.5.	Lakosság tájékoztatásának módja.....	25
4.6.	Az erdőterületre való belépés korlátozása.....	26

4.7.	Felvilágosító programok.....	27
4.8.	Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat	27
4.9.	Fejlesztendő területek.....	28
5.	Erdőtűzek oltása.....	29
5.1.	A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások	29
5.2.	Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra	30
5.3.	Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok.....	30
5.4.	Meteorológiai adatok elérhetősége.....	31
5.5.	A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége.....	31
5.6.	A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése	32
5.7.	Fejlesztendő területek.....	32
5.7.1.	Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása.....	32
5.7.2.	Közös tűzoltási gyakorlat	32
5.7.3.	Továbbképzés, oktatási rendszer	32
5.7.4.	Védőruha vásárlás	32
5.7.5.	Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása.....	33
6.	Mellékletek	34

1. Bevezetés

Az MGSZH Központ, valamint a Megyei MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok – az ÖTM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (ÖTM OKF) koordinálásával - közösen készítik el a megyei erdőtűzvédelmi terveket.

A megyei erdőtűzvédelmi tervek kerettervként szolgálnak a megelőzési feladatok végrehajtásában, valamint tüzesetek esetén az oltásban résztvevő szervezetek (elsősorban a katasztrófavédelem) részére egy mindig naprakész információs bázisként áll rendelkezésre. Fejlesztésük folyamatos feladat, amely a megye területén található közigazgatási, erdőgazdálkodói és katasztrófavédelmi helyzetek miatt lényegesen megváltozó környezeti feltételek, valamint az erdőtűz megelőzéssel és oltással kapcsolatos új fejlesztések követése útján valósul meg.

A megyei terv célja:

- az erdőtűzök megelőzésének koordinálása,
- az erdőtűzoltási tevékenység összehangolása,
- erdőtűzök megelőzésével és oltásával kapcsolatos fejlesztési koncepció közös kialakítása és harmonizálása,
- az adott megyében az erdőtűzoltás és megelőzés tevékenységeiben illetékes állami és önkormányzati szervek, erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók együttműködésének elősegítése.

A megyei erdőtűzvédelmi terv egy hosszútávú fejlesztési koncepció, amely az EU erdőtűzzel kapcsolatos pályázatainak háttéranyagaként is szolgál, emellett a nemzeti vidékfejlesztési-, katasztrófavédelmi és erdészeti támogatási rendszer kialakításánál az érintett szervezetek figyelembe veszik a tervekben regionálisan meghatározott fejlesztési célkitűzéseket és törekszenek azok támogatható prioritásként történő megjelenítésére.

Az országos és a megyei tűzvédelmi tervek mindenki számára nyilvánosak. Közzétételükről, megismerhetőségükről és a megfelelő szervekhez való eljuttatásukról a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok és az MGSZH Erdészeti Igazgatóságai gondoskodnak.

A megyei tervek sokszorosításra alkalmas formában papír, valamint digitális formában is folyamatosan rendelkezésre kell állniuk.

A megyei tervek térképi mellékleteit időszakonként (5 évente ajánlott) felülvizsgálni, tekintettel az erdőgazdálkodás okozta folyamatos - és az elmúlt évek nagyarányú erdőtelepítéseinek - nyomkövetése érdekében.

2. Borsod-Abaúj-Zemplén megye közigazgatási és természeti környezete

2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*

Borsod-Abaúj-Zemplén megye Magyarország északkeleti részében található. Északról Szlovákia, nyugatról Heves és Nógrád megyék határolják, keletről pedig a Tisza, amely Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéktől választja el. Megyeszékhely: Miskolc.

Régió	Észak-Magyarország
Megyeszékhely	Miskolc
Terület	7247,17 km ²
Népesség	739.143 fő (2001. február 1-i állapot)
Népsűrűség	102 fő/km ²
Települések száma	358
Jelentősebb folyók:	Tisza, Hernád, Sajó, Bodrog.
Tavak:	

Városok

Ózd (39 114)	Szerencs (10 213)	Tokaj (5155)
Kazincbarcika (32 934)	Putnok (7625)	Nyékládháza (5021)
Sátoraljaújhely (18 352)	Felsőzsolca (7157)	Szendró (4355)
Mezőkövesd (17 995)	Encs (7000)	Borsodnádasd (3605)
Tiszaújváros (17 581)	Mezőcsát (6578)	Abaújszántó (3422)
Sárospatak (14 718)	Alsózsolca (6190)	Cigánd (3299)
Sajószentpéter (13 343)	Szikszo (6062)	Gönc (2254)
Edelény (11 220)	Emőd (5471)	Pálháza (1114)

(Népesség szerinti sorrendben, a 2005-ös népszámlálás adatai szerint)
Zárójelben a város lakosság száma.

A jelenlegi Borsod-Abaúj-Zemplén megye az 1950-es megyerendezés során jött létre Miskolc központtal.

A szocializmus évtizedeiben a megyében a nehézipar fejlődött, új iparvárosok alakultak ki (Tiszaújváros) vagy a meglévők ipari jellege erősödött (Miskolc, Ózd, Kazincbarcika). A rendszerváltást követően a nehézipar válságba került, a megye igyekszik a turisztikai jelleget erősítve kilábalni a válságból.

A városok többsége az észak-déli irányú Sajó-völgy tengelyébe, illetve az Északi-középhegység és az Alföld találkozásánál húzódó kelet-nyugati irányú történelmi kereskedelmi tengely mellé települt. A két tengely metszéspontjában van Miskolc.

A településszerkezetre egyrészt Miskolc és az agglomeráció túlsúlya, másrészt az aprófalvak sokasága jellemző (az ország legtöbb településsel rendelkező megyéje). A miskolci agglomeráció Magyarország második legnagyobb népességtömörülése. A lakosság több mint fele városokban él, a megye lakosságának egynegyede Miskolcon. A megyének 23 városa van.

Ipar

Borsod-Abaúj-Zemplén az ország egyik legfontosabb iparvidéke („a magyar Ruhr-vidék”). A nehézipar Miskolc, Ózd, Tiszaújváros és Kazincbarcika városokban volt jelentős, napjainkban azonban jelentős válságban van. A két vegyipari vállalat-óriás: a BorsodChem Rt és a Tiszai Vegyi Kombinát Rt (TVK) mellett számtalan erős gépipari, műanyagipari és egyéb kis és közép vállalkozás működik. A megye exportjának 65 %-a az EU országaiba, 85 %-a a szabadkereskedelmi övezetbe irányul. Az utóbbi időben csökkent a környezetszennyezés.

Bányászat

Mára a szénbányászat már gyakorlatilag megszűnt, illetve rövid időn belül megszűnik, az acélipari üzemek lényegesen kisebb kapacitásra és elsősorban minőségi acéltermékek előállítására álltak be.

Mezőgazdaság

A megye gazdaságában jelentős szerepe van a mezőgazdaságnak, ezen belül kiemelten a Tokaj-Hegyaljai Borvidéknek. A megye területének 40%-a szántóföld. Elsősorban a helyi igényeket látják el a malomipari, tejipari és egyéb élelmiszeripari vállalkozások, de egyes cégek - például a húsiparban - jelentős exportőrnek számítanak.

Közlekedés

Első helyen áll azonban az úthálózat hossz tekintetében - országos és önkormányzati utak terén egyaránt. Az állami közúthálózat szerkezete igen hasonló az országoshoz, hiszen Miskolcra kiindulva sugaras szerkezetű.

A megye országos közúthálózatának hossza 2457 km, amely a közel 30 ezer km-es teljes országos közúthálózatnak mintegy 8,2%-a. A megye Szlovákiával közel 300 km hosszon határos.

Az M3 autópálya az V. Helsinki folyosó része, Olaszországot, Ausztriát és Nyugat-Európát köti össze Ukrajnával és más kelet-európai országokkal.

A megye székhelye, Miskolc a fővárostól 182 km-re fekszik. A vasúti közlekedés a két város között nemzetközi viszonylatban is igen jónak tekinthető. Naponta 27 pár vonat közlekedik, melyek átlagos menetideje 2-2 1 óra. A közvetlen összeköttetést a napi 7 pár InterCity járat biztosítja, melynek menetideje 1 óra 50 p. A megyén belüli közlekedést két viszonylatban kiemelt, ún. InterPici járatok is biztosítják. Ezen járatok feladata elsősorban az országos InterCity járatokhoz való gyűjtő és elosztó kapcsolódás. Ilyen járatok működnek Miskolc-Ózd, valamint Miskolc-Tiszaújváros és Miskolc-Sátoraljaújhely között. Tokaj városát pedig napi egy pár IC járat köti össze Miskolcon keresztül Budapesttel.

*(Forrás: <http://hu.wikipedia.org/>)

2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*

Borsod-Abaúj-Zemplén megye az Északi-középhegység keleti vonulatán fekszik, döntően vulkáni kőzeteken. Az Aggteleki-karszt és az Eperjes–Tokaji-hegyvidék egy része átnyúlik az országhatáron. A vulkáni lávakőzetek mellett számottevőek a mállékony tufák, a puhább homokkő, pala, márga és agyag, de a kemény, karsztos mészkő is. A lepusztulással szemben különbözőképpen ellenálló kőzetek okozzák a középhegység domborzati változatosságát. A vulkánokat a lepusztulás tagolt kúpos hegyekké alakította. A Magas-Bükkben és az Aggteleki-karszton a mészkövet fennsíkok, karsztformák, függőleges falak és szurdokvölgyek jellemzik.

A megye keleti határa a **Bodrogköz** tipikus ártéri sík a Tisza és a Bodrog között, amely még napjainkban is jelentős árvízi elöntést kap. A síkból szigetszerűen kisebb futóhomokos területek emelkednek ki. Változatosság az ezen kívül elsősorban a régi vízhálózat maradványai jelentenek.

A folyók hordalékának megfelelően a táj erdőállományai több mint kétharmad részt vályog, egyharmad részt homok talajokon találhatók. Az erdőállományok növekedését és a talajképződési folyamatok érvényesülését nagyban meghatározza, hogy a termőhely nagy részén időszakos, illetve állandó vízhatás van. Jelentős a mély és a középmély fekvésű, illetve hullámtéren kívüli sík fekvésű erdők aránya. A Bodrogközben meghatározóak a nemes nyár és akác kultúrerdők, valamint az őshonos kocsányos tölgyesek, amelyeket (tar)vágásos üzemmódban kezelnek. A nemesnyárasok zöme kocsányos tölgyes termőhelyeket foglal el.

A Bodrogközt dél-nyugat felé haladva a **Közép-Tiszai ártér** követi és alkotja a megye déli határát. A Tokaji-kaputól Tiszaföldvárig terjedő, szűkebb értelemben vett Tisza-ártér a folyó két oldalán. E tökéletes síkságon némi változatosságot jelentenek az övzátonyok, a szél által átmozgatott parti dűnék, kisebb buckák, elhagyott folyómedrek, morotvák és az olyan antropogén formák is, mint a kunhalmok, a belvízlevezető csatornák, az árvízvédelmi töltések. A felszínt elsősorban iszap, homok, ártéri lösz, réti agyag jelenti.

Ártéri táj, egykor puha- és keményfás ligeterdőkkel, nagy kiterjedésű mocsarakkal, magasabb fekvésben másodlagos szikesekkel. Aktuális vegetációját az ármentett területeken szántók, a hullámtéren főleg kultúrerdők (nemesnyárasok és egyéb puhafás állományok), valamint rétek alkotják. Természetszerű erdők a területen csekély kiterjedésben maradtak fenn. A hullámtéri természetvédelmi területeken a nemesnyárasok térfoglalása még meghatározó, átalakításuk hazainyárasokká, füzesekké, illetve elegyes kocsányos tölgyesekké néhány éve megkezdődött. A meglévő kocsányos tölgyesek felújítása során már kis tarvágásokkal, illetve lékes tarvágásos felújítívágásokkal próbálkoznak.

Az ártéri részekről északra, szintén észak kelet-délnyugat irányban **Eperjes–Tokaji-hegyvidék** található. A hegyvidék két kisebb tájegységből áll.

A **Zempléni-hegység** a Bodrog és a Szerencs-patak völgye között induló és É-on (az országhatáron túl) a Szalánci-hegységben folytatódó középhegység, amelyben csak néhány vulkáni roncs magasodik 700 m tszfm. fölé. Az erodált másodlagos vulkáni formák jellemzően kúpszerűek, ezért másképpen Sátor-hegységnek is nevezik. A **Szerencsi-dombság** öt, egymással párhuzamos É–D-i irányú, eruptív kőzetekből és pannon rétegekből álló vonulatból áll, és ide tartozik Harangod löszsíkja is.

Az erdőtenyészet szempontjából optimálisnak tekinthető **Zempléni-hegységben** az uralkodó természet-szerű bükkösöket és tölgyeseket természetközeli erdőművelési eljárásokkal kezelik, értve ez alatt a hosszabb időtartamú felújítívágásokat is. A kultúrerdőket az erdei fenyevesek, valamint a jobb növekedésű luc-, vörös- és duglászfenyvesek képviselik, ezek – nem teljes mértékű – visszaszorítása elsősorban a védett természeti területeken megkezdődött. A Szerencsi-dombság mozaikos termőhelyi adottságú, de általában többletvízhatástól független területein a faállomány-viszonyok igen változatosak: tölgyesek, akácosok, nyárasok és fenyevesek egyaránt előfordulnak.

Miskolctól délre, észak- dél nyugati irányú sík terület található a Tiszai ártérhez és a Nagyalföldhöz csatlakozva.

A **Borsod–Zempléni-síkság** általában mélyebb fekvésű, ezért a magas talajvíz következtében szinte nem képződött száraz térszíni lösz és homok. Nagy területeken az ártéri agyag, iszap és homok jelenti a talajképző kőzetet. A tájrészlet K-i részén az Ós-Sajó és az Ós-Hernád járt, melyre a felszíni és felszínközeli kavicsos hordalékok utalnak.

Természetes vegetációját mocsarakkal mozaikoló síkvidéki ligeterdők alkották, amelyeket az előnté-
sektől mentes hátaikon erdőssztyep erdők és száraz (néhol szikes) gyepek váltottak fel. A hegységpe-
remi területeken egykor cseres-tölgyesek is kialakultak. Mai képét szántók uralják, de nagy kiterjedé-
sűek a (jórészt) másodlagos száraz gyepek és mocsarak is. Természetszerű erdők a területen csekély
kiterjedésben maradtak fenn, viszont elég magas a kultúrerdők (akácusok és nemesnyárasok) aránya.

A megye északi középső része a **Sajó-Hernád közli dombság**. A gömöri Sajó szakasztól NY-ra a Bódváig és a borsodi völgytől É-ra, ÉK-re az Aggtelek–Rudabányai-hegyvidékig található a **Borsodi-dombság**. Kőzetei a márga, az agyag és É-on a kavics is. Jellemzőek itt a suvadások, így keletkeztek a keleméri Mohos-tavak medencéi is. A dombság D-i része felhagyott szénbányavidék.

A Bódvától a Hernádig, É-on pedig a határral párhuzamos Ida-patak völgyéig terjed az agyagból és márgából álló **Cserehát dombvidéke**. D-re kifutó völgyeinek patakjai igen szélsőséges vízjárásúak. A dombságok természetes vegetációját viszonylag homogén cseres-tölgyesek és (kisebb részben) gyertyános-tölgyesek alkották. Az aktuális vegetációban magas az akácusok részesedése, az erdőtakaró rovására nagy kiterjedésű szántók és másodlagos gyepek jöttek létre.

A Borsodi-dombságból és a Cserehátból alacsony, idős karsztos középhegység emelkedik ki, ami É-on, a határon túl a Pelsőci- és Szilicei-karsztban folytatódik. Az **Aggteleki-karszt** triász mészkőrögé-
nek jellegzetes karsztjelenségei a karrmezők, a dolinák és főleg a nagyobb barlangok (Baradla-, Béke-,
Vass Imre-, Kossuth-barlang). A mészkőplatók lábánál bővizű karsztforrások fakadnak, jellegzetesek
a dolinátavak (pl. az aggteleki Káposztáskerti-tó és a Vörös-tó).

A **Rudabánya–Szalonnai-hegység** egy sasbérc-sorozatból áll, amit a Bódva folyó kettéfűrészelt a Rudabányai-hegységre és a Szalonnai-karsztra. A Rudabányai-hegység központi részében a feltörő forróvizes oldatok ércteléreket és vaspátlencsákat hoztak létre. A Szalonnai-karsztot triász mészkő és dolomit építi fel, de megtalálható az agyagpala és homokkő is.

Az Aggteleki-karsztot túlnyomó részben természetszerű erdők – bükkösök, kocsánytalan tölgyesek és cseresek – borítják, ahol már a múltban is törekedtek a magról történő fokozatos felújítógázásokra. A kultúrerdőket erdei-, fekete- és lucfenyvesek képviselik, ezeket a védett természeti területekről erdő-szerkezet-átalakítással visszaszorítják. A Rudabánya–Szalonnai-hegységet is túlnyomó részben természet-szerű erdők – bükkösök, kocsánytalan tölgyesek és cseresek. . A száraz gyepek magas területará-nya részben az egykori területhasználattal magyarázható

A megye észak-nyugati részén a **Heves–Borsodi-dombság** húzódik. A Zagyva felső folyásától a Szinva-patakig elnyúló, a Mátrától és a Bükkől É-ra elterülő dombság, ami puhább kőzetekből (agyag, agyagmárga, homokkő, vulkáni tufa) áll. A hűvös klímájú dombvidéken a cseres-tölgyesek és gyertyános-tölgyesek mellett viszonylag sok bükkös található. A természetszerű erdők mintegy fele védett természeti területen található. Az edafikus erdőtársulások közül a szigetszerű mészkedvelő és mészkerülő erdők, a völgyekben ligeterdők említhetők. Az aktuális vegetációban a kultúrerdők legfontosabb képviselői az akácusok, a kultúrterületek közül a szántók mellett kiemelendők a másodlagos gyepek.

A megye nyugati határa a **Bükk-hegység** közepén húzódik, az Északi-középhegység legösszetettebb egysége.

A Központi-Bükk legmagasabb része a döntően mészkőből, de dolomitból és palából is álló **Bükk-fennsík**, amely meredek falú bérc-sorozattal, a „bükki kövekkel” (Tar-kő, Három-kő stb.) emelkedik ki a környező alacsonyabb rögsorozatból. A fennsík felszínét a karsztos képződmények (barlangok, töbörök, poljék stb.) teszik változatossá. Az Északi-Bükk karbon palából és homokkőből áll, mészkőszirtekkel tagolva. A Déli-Bükk agyagpala és mészkő bérc-sorokból és völgyekkel tagolt hegyhátakból áll. A Központi-Bükk az irtásrétek kivételével ma is zárt erdőterület, ahol a klímaregionális erdőtársulások a cseres-tölgyes övtől a hegyvidéki bükkös övig viszonylag szabályszerűen követik egymást. A

A **Bükkalja** 300-400 m tszf. magas, riolit- és dacittufa kőzetű tagolt vidék. D-i lejtőinek könnyen málló tufatakarójának termékeny talaján alakult ki az Eger környéki szőlő- és borvidék. A Bükk É-i dombsági előtérövezetének geológiailag elkülönülő kistája az Upponyi-hegység kiemelt karbon mészkőköre. Bükkalja területét egykor cseres-tölgyesek és az Alföld peremén már lösz-tölgyesek borították, mára ezek területe nagymértékben lecsökkent. Fontos itt még a mészkedvelő erdő- és gyep-társulások térfoglalása.

A **Központi-Bükkben** a jelentéktelen térfoglalású kultúrerdők kivételével, a zömmel természetvédelmi oltalom alatt álló bükkösökben és tölgyesekben nagy hagyományai vannak a természetközeli fokozatos felújítógátások különböző eljárásainak, amelyek időtartamát a természetvédelmi kritériumoknak megfelelően folyamatosan növelni próbálják. A Bükkalja területén a többletvízhatástól független ranker és barna erdőtalajok a cseres-tölgyesek és az akácok számára kedvezőek.

**(Forrás: MAGYARORSZÁG ERDÉSZETI TÁJAI, Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 2006)*

2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében

Borsod-Abaúj-Zemplén megye erdőterülete majdnem eléri a 213 ezer hektárt. A megye erdősültsége 29,39%. A megye erdősültsége az országos átlaghoz képest magas. Az erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterületek elsősorban a Bükk déli részén és az Aggteleki-karszt környékén vannak.

A terület meghatározó része hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű térségben fekszik. Ez kihat az erdőgazdálkodásra is. Nagy problémát jelentenek az engedély nélküli fakitermelések és az erdő- és vegetációtüzek magas száma.

Az erdőgazdálkodást alapvetően befolyásolja az a tény is, hogy magas a védett erdők aránya. A megyében három nemzeti park is tevékenykedik. (Bükk NP, Aggteleki NP, Hortobágyi NP)

2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében

Tulajdonforma	Erdőrészlet (ha)	Egyéb részlet (ha)*	Összesen (ha)	(%)
Állami tulajdon	123.812,51	6.245,35	130.057,86	61,1
Közösségi tulajdon	2.266,22	145,17	2.411,39	1,1
Magán tulajdon	77.558,86	2.942,31	80.501,17	37,8
Mindösszesen	203.637,59	9.332,83	212.970,42	100
Kezelt erdőterület	187.273,33	8.019,35	195.292,68	91,7
Kezeletlen erdőterület	16.364,26	1.313,48	17.677,74	8,3

A táblázat a 2007. december 31-i állapotot mutatja.

**Az egyéb részletek a nyiladékok, utat, csemetekertet és egyéb az erdőgazdálkodás céljait szolgáló területek, amelyeken nem faállomány áll.*

A megye erdőterületei gyakorlatilag állami (61%) és magán (38%) tulajdonosok kezében van.

Az állami tulajdonú erdőterületek 90%-át egy erdőgazdaság (Északerdő Zrt.) kezeli. Jelentős állami erdőterületet kezel a két nemzeti park is. Honvédségi erdőterület is található a megyében, de nagysága nem jelentős, 500 hektár alatt van.

A közösségi tulajdonú (önkormányzat, egyház, alapítvány, stb.) erdőterület nagysága gyakorlatilag elhanyagolható, valamivel több, mint 2.400 hektárt tesz ki.

A megye erdőterületének több, mint harmada magántulajdonosok kezében van. Ezeket az erdőterületeket főként magánszemélyek, erdőbirtokossági társulatok és kis részét gazdasági társaságok kezelik.

A megye erdőterületeinek több, mint 90%-án tart nyilván erdőgazdálkodót az erdészeti hatóság. A tartamos és szakszerű erdőgazdálkodás megkövetelésére ezeken az erdőterületeken van lehetősége az erdészeti hatóságnak. A gazdálkodó nélküli erdőterületek nagysága sem elhanyagolható. A kezeletlen erdőterületek 97%-a magántulajdonban van.

2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A megyében elsősorban a nagy kiterjedésű lombos erdőfelújítások a legveszélyeztetettebb állományok. Statisztikai adatok alapján a megyében a legmagasabb az erdő és vegetációtűz esetek száma. Az 1999-2004. évek statisztikai adatait figyelembe véve, az erdőtűzek 35 %-a a megyében keletkezett! A statikus szempontú kockázatot növelik a megyére jellemző felhagyott mezőgazdasági területek, melyekről a megnövekedett biomassa mennyiség miatt nehezen oltható vegetációtűz gyakran terjed át az erdőterületekre. A dinamikus kockázatot elsősorban a strukturális problémákkal küzdő egykori ipari régiók illetve az ott felmerülő évtizedek óta megoldatlan szocio-ökonómiai problémák (munkanélküliség, lakosság elszegényedése, stb.) jelentik.

A megye területén a korábbi évtizedben jelentős mennyiségű **erdőtelepítés** valósult meg. Az EU csatlakozás után erdőtelepítési támogatások mértéke az erdőtelepítési kedvre továbbra is kedvezően hatnak. Éves szinten 2000 hektár új erdő telepítése várható a 2013-ig tartó támogatási időszakban is. A hatalmas dombvidéki parlag- és felhagyott legelőterületek kiválóan alkalmasak erdőtelepítésre.

Az első kivételű erdőtelepítések szinte kizárólag a magánterületeken történt, mivel az erdőgazdasági Zrt-k kezelésében lévő termőföldeken már igen kevés az erdőtelepítésre alkalmas terület.

Az erdőtelepítések zöme gazdasági céllal létesített faanyagtermelést szolgáló erdő, hiszen a magántulajdonban lévő területeken a tulajdonos alapvető érdeke ez. A létesített erdők főként őshonos tölgyesek. A fenyők, mint leginkább tűzveszélyes fafajokat a megyében gyakorlatilag nem telepítenek.

Az évente elvégzett erdőtelepítések miatt éves szinten 5500-6000 hektár folyamatban lévő telepítés van, ahol hosszabb száraz nyári időszakban megnőhet az erdőtűz veszélye. A tűzveszélyt növelheti a telepítések esetében az is, ha az ápolási munkákat nem vagy nem időben végzik el a gazdálkodók. Az ápolások gépi talajápolás, valamint törzsápolás formájában történnek elsősorban.

Az erdőgazdálkodási tevékenység másik fontos eleme a törvényben szabályozott kötelezettségeken alapuló **erdőfelújítási** tevékenység. Éves szinten a megyében 1300-1500 hektár erdőfelújítási kötelezettség keletkezik a fakitermelésekből adódóan. A szakszerű erdőfelújítás rendkívül munkaigényes és költséges tevékenység. Az éves szinten mintegy 11.000 hektár erdőterület áll felújítás alatt, amely egyes esetekben erdőtűzveszélyt is hordozhat magában az ápolások elmaradása esetén.

Itt kell megemlíteni azt, hogy az erdőtörvény szerint a felújítást legkésőbb a fakitermelést követő második évben kell megkezdeni. Ebből kifolyólag előfordulhat, hogy 1-2 nyáron át parlagon hever a vágásterület. Ettől még jogi értelemben erdőnek kell tekinteni ezeket a területeket, függetlenül attól, hogy átmenetileg faállomány nem található rajtuk.

Az állami erdőgazdaságok általában kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatnak, ami azt jelenti, hogy a letermelt faállományok helyén azonnal megkezdődik az erdőfelújítási munka. A felújítás alatt álló területek mintegy kétharmadán az erdőgazdaságok végzik a felújítást. A magán szektorban jelentős csúszások is előfordulnak, így évekig is parlagon állhatnak kisebb-nagyobb erdőfoltok.

A károsítások közül a megyében az aszály és a fagykár a legjelentősebb. Az erdőtűzek éves szinten 8-10%-át teszik ki a teljes károsított erdőterületnek, habár országos szinten magas a tüzek száma. Főleg a megye észak-nyugati részén, Ózd és térsége veszélyeztetett a gondatlan és szándékos tűzgyújtások miatt.

Az utóbbi években jelentős veszélyforrássá váltak az illegális fakitermelések után maradó üres vágásterületek, illetve az, ha tűzgyújtással próbálják eltüntetni a nyomokat. A rendőrség, az ügyészség és az erdészeti hatóság komoly erőfeszítéseket tett az elmúlt időszakban az illegális kitermelések visszaszorítására, de sajnos még évekig erdőtűzveszélyt jelentő tényező maradhat ez is.

2.3.3.Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A statisztikák alapján elmondható, hogy az erdőtűzek nagy része a mezőgazdasági területeken gyújtott vagy gondatlanságból keletkező tüzekből alakul ki.

A statikus szempontú kockázatot növelik a megyére jellemző felhagyott mezőgazdasági területek, melyekről a megnövekedett biomasza mennyiség miatt nehezen oltható vegetációtűz gyakran terjed át az erdőterületekre. A dinamikus kockázatot elsősorban a strukturális problémákkal küzdő egykori ipari régiók közelsége, illetve az ott felmerülő, évtizedek óta megoldatlan szocio-ökonómiai problémák (munkanélküliség, lakosság elszegényedése, stb.) jelentik.

2.3.4.Jelentős erdőgazdálkodók a megyében

A mellékletben található az erdőtűzvédelmi terv készítésére kötelezett gazdálkodók köre. A gazdálkodók által benyújtott tervekben megtalálható a gazdálkodó által kezelt erdőterület, valamint a veszélyeztetett terület nagysága. Tűz esetére a riasztási terv, illetve azoknak az eszközöknek, szerszámoknak a listája, amelyek bevetethők.

Legnagyobb gazdálkodó a megyében az állami területeket kezelő Északerdő Zrt. Az erdőgazdaság szervezettségéből adódóan könnyen elérhető, és nagy erőket tud mozgósítani rövid időn belül. Ezen kívül vannak nagy magángazdálkodók, illetve magán kézben lévő gazdasági társaságok, akik szintén jelentős segítséget tudnak felvonultatni szükség esetén, de az erdőterületek többségére nem ez a jellemző. Nagyon sok a kis területen működő erdőgazdálkodó, akinek gyors, telefonos elérhetősége nem ismert, illetve a tőle elvárható segítségnyújtás mértéke minimális. E tekintetben nagyon változatos a kép, vannak olyan nagy összefüggő erdőterületek, ahol néhány könnyen elérhető nagy gazdálkodó van, vannak olyan területek, ahol gazdálkodás szempontjából elaprózott kis területen működő nehezen elérhető kiscgazdálkodó működik. A gazdálkodási szempontból rendezetlen területek mértéke sem elhanyagolható. Itt a tulajdonosok személye kizárólag az ingatlan-nyilvántartási adatokból deríthető ki.

2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként

Erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterület nagysága mintegy 59.000 hektár. A tűzveszélyes erdőterület 98%-án kis részben elegyes és elegyetlen fenyvesek, nagyobb részt a tölgyes és cseres erdőfelújítások állnak. A mellékletben településenkénti bontásban megtalálható az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása.

A megye erdőterületének 10,0 %-a erősen, 17,7 %-a közepesen tűzveszélyes kategóriába van sorolva. Az összes veszélyeztetett terület mintegy 59.000 ha, ami a megye erdőterületének 28 %-a.

A megye erősen tűzveszélyes kategóriába való besorolását a statikus tűzveszélyeztetettség nem indokolja, de az elmúlt 10 évben rendszeresen a megyében van a legtöbb erdő- és vegetációtűz a 2.3.3. fejezetben felsorolt okok miatt.

Az erdőtűzveszélyességi besorolást az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatóság készíti el az Erdőállomány Adattárban található erdőrészek fafajSOROS adatai alapján, az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben részletezett módon. Az erdőrészek tűzveszélyességi indexe az erdőgazdálkodók üzemtervében, az erdőrészlet lapokon kerül feltüntetésre. A gazdálkodó, amennyiben nem ért egyet az erdőterületének tűzvédelmi besorolásával, kérelmezheti azok átsorolását az erdőterület szerint illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságon. A tűzveszélyességi besorolás évente egyszer kerül frissítésre, illetve a 10 éves erdőtervezési ciklus indulásakor. A gazdálkodói kérelemre átsorolt erdőrészlet tűzveszélyességi szintje az üzemtervezésig nem változik.

Az erdőterület szerinti illetékes erdőfelügyelősegen a gazdálkodó listát kérhet az erdőrészei tűzvédelmi besorolásáról.

Az erdőrészek besorolása alapján az MGSZH Erdészeti Igazgatóság készíti el a tervkészítésre kötelezett gazdálkodók listáját. A listát közzéteszi, illetve értesíti a gazdálkodókat ezen kötelezettségükről. A tűzvédelmi tervek elkészítésében mind az erdészeti, mind a tűzvédelmi hatóság segítséget nyújt, illetve mintatervek is rendelkezésre állnak.

A mellékletben található megyei átnézeti térkép szolgáltat információkat a megye erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásáról, illetve egy község szintű kimutatás is készült.

2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint

A megye területén jellemzőek a nagy kiterjedésű (1000 hektár feletti) erdőtömbök. Ezek a megye erdőterületének 71%-át teszik ki! A nagy összefüggő erdőségek a megye középső-nyugati (Bükk-hegység) és észak-keleti részén (Eperjes-Tokaji-hegyvidék) találhatók.

Szétszórtan ugyan, de viszonylag nagy területen fordulnak elő a 300 hektár alatti közepes erdőtömbök és a néhány tíz hektáros kis erdőtömbök sem elhanyagolhatók. Erdősávok területe ugyan csekély, de az 1300 hektáryi terület 10-20 méter széles sávokat figyelembe véve nem elhanyagolható biomassza tömeget jelent.

Erdőtest jellege		részlet	
		hektár	db
1. Erdőség	(1000 ha felett)	152.031,57	25.043
2. Nagy erdő	(300,1 - 1000 ha)	13.783,59	2.553
3. Közepes erdő	(30,1 - 300 ha)	20.724,69	4.421
4. Kis erdő	(0,5 - 30 ha)	16.727,13	5.198
5. Erdőfolt*	(0,15 - 0,49 ha)	--	--
6. Erdősáv*		1.354,26	801
Erdőrészletek összesen		204.621,24	38.016
Egyéb részletek		9.346,55	7.341
Mindösszesen		213.967,79	45.357

2008. 08. 05-i állapot

2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai

A megye területén a fiatal, középkorú és idős erdők (100 év felett) egyaránt megtalálhatók.

Uralkodó faállományok: a bükkösök (15,6%), tölgyesek (42,9%), cseresek (11,8%), akácosok (7,1%) és a fenyők (7,2%).

A fenyők közül az erdei fenyő (3,9%), a fekete fenyő (0,8%) és a lucfenyő (2,3%) található meg. A fenyők összes területe 7%, azaz a fenyők nem foglalnak el jelentős területet a megyében.

A tervszerű erdőgazdálkodási munkák során, az erdőfelújítási munkák megkezdéséig (max. 2 év) egy-egy terület üresen áll. Tűzveszélyt csak akkor jelentenek, ha az erdőtörvény által a fakitermeléstől számított 2 éven túl is üresen maradnak. Az engedélyezett 2 évnél hosszabb idő alatt tud csak felhalmozódni egy-egy vágásterületen nagyobb mennyiségű, már tűzveszélyt jelentő biomassza. Az ilyen területek nagysága átlagosan mintegy 600 hektárt tesz ki, ami nem jelentős terület.

A megyében található faállományok 80,3%-a hosszú vágáskorú erdő, ami azt jelenti 80-120 éves korban kerül csak levágásra. A rövid és közepes vágáskorú erdők aránya mindössze 19,7%.

A korosztály tábla alapján megállapítható, hogy a tűzveszélyes fenyők legnagyobb területtel a 20-50 éves korosztályokban találhatók, de még sem meghatározóak a térségben.

Fatermelési és különleges rendeltetés összesen
Erdőadattár 2007.12.31-i állapot

Területek megoszlása faállománytípusok szerint a korosztályokban (ha-ban)

Megye: BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

4 Mindösszesen

Faállománytípus	K o r o s z t á l y o k											Összesen
	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	100-	
BÜKKÖS	1.869,23	2.272,29	1.761,97	1.625,42	1.114,71	2.640,09	3.183,61	3.646,75	4.317,51	3.518,97	5.790,17	31.740,72
GY-TÖLGYES	1.540,73	1.024,86	2.021,01	1.857,99	2.162,99	3.125,67	5.877,53	6.161,79	4.168,82	2.314,92	1.769,66	32.025,97
KT-TÖLGYES	4.544,85	2.516,38	2.432,42	2.869,80	3.437,84	3.832,74	6.583,43	7.585,58	5.551,17	4.328,29	4.063,33	47.745,83
KS-TÖLGYES	2.479,13	977,46	445,60	385,18	947,38	1.095,71	534,67	409,45	180,75	75,93	97,62	7.628,88
CSERES	2.545,81	1.725,85	2.003,23	1.675,87	1.600,97	2.058,34	4.179,76	4.721,56	2.224,85	858,26	509,15	24.103,65
AKÁCOS	3.656,55	4.349,48	2.945,90	1.408,29	1.161,69	602,09	196,51	136,38	42,52	27,84	13,56	14.540,81
EK-LOMBOS	224,08	787,16	1.351,71	1.748,95	1.411,36	1.548,37	2.178,27	1.622,74	1.349,84	622,15	1.062,05	13.906,68
N-NYÁRAS	2.093,08	2.014,60	1.687,95	518,28	106,08	23,48	0,59			0,13		6.444,19
H-NYÁRAS	250,99	193,92	434,25	366,35	314,67	294,53	134,66	54,99	13,50	9,42		2.067,28
EL-LOMBOS	155,33	268,88	743,47	719,80	420,56	166,85	172,94	85,67	62,41	79,61	13,18	2.888,70
ERDIFENYVES	23,53	352,88	1.334,84	2.556,55	2.182,95	1.234,86	176,42	126,49	23,84	16,72	14,08	8.043,16
FEKETE FENYVES	3,68	38,74	60,77	204,31	526,05	371,52	149,22	206,34	93,85	40,55	100,73	1.795,76
LUCFENYVES	108,72	747,12	1.627,87	1.380,37	466,77	245,68	97,31	59,64	15,64	6,35	6,96	4.762,43
EGYÉB FENYVES	2,31	16,89	59,93	33,32	28,16	41,97	9,97	36,31	0,47	12,95	18,55	260,83
ÖSSZESEN	19.498,02	17.286,51	18.910,92	17.350,48	15.882,18	17.281,90	23.474,89	24.853,69	18.045,17	11.912,09	13.459,04	197.954,89
<i>ebből</i>												
RÖVID VKOR	5.746,47	6.428,84	4.845,03	1.663,67	550,06	177,66	45,65	33,36	0,07	1,22	7,00	19.499,03
KÖZÉP VKOR	741,69	1.999,26	3.527,14	3.957,36	3.911,95	3.060,36	2.087,52	875,69	303,06	59,20	0,47	20.523,70
HOSSZÚ VKOR	13.009,86	8.858,41	10.538,75	11.729,45	11.420,17	14.043,88	21.341,72	23.944,64	17.742,04	11.851,67	13.451,57	157.932,16
										Pótlás alatt+üres:		5.682,70
										Mindösszesen:		203.637,59

Adatszolgáltató: MgSzH Központ, Erdészeti Igazgatóság

2007. december 31. állapot

2.4. Tűzoltás a védett természeti területeken

A természetben a tűz nem rendkívüli jelenség, a természetes bolygatás egyik módja. A természetes gyepek a tűz károsító hatását általában átvészelik. A gyepevegetációnak abban az állapotában, mikor könnyen ég, a földfeletti részei elszáradtak. Jelentősebb kárt a gyepekben abban esetben okozhat a tűz, ha a növények magvai is megsemmisülnek.

A tűzoltás során a védett természeti területekben, a védett természeti értékekben, illetve az élővilágban károk keletkezhetnek a védekezési beavatkozások során, amennyiben nem elég körültekintően határozza meg az eszközeit és módszereit a védekezés vezetője. Tűzoltás során leggyakoribb kár a gyeplületek taposása és a tűzpászták kialakítása során keletkezik. A taposott és a tárcsázott vagy szántott, tehát mesterséges bolygatást elszennvedő nyílt talajfelületeket legtöbbször behurcolt özönfajok lepik el.

Az egyes védett természeti területeken a mozgásokat, a különböző tevékenységeket, így a tűz elleni védekezést és a tűzoltás körülményeit is az adott védett természeti területre készített természetvédelmi kezelési terv részletesen tartalmazza. A tűzoltás során követendő részletes szabályok is ebben a tervben találhatóak.

2.5. Bükki Nemzeti Park természetvédelmi terület

1976. december 28.-án jelent meg a Tanácsok Közlönyében az Országos Természetvédelmi Hivatal (OTvH) elnökének 18/1976. OTvH számú határozata a Bükki Nemzeti Park létesítéséről, és 1977. január 1-én 38.774,6 ha-os védett területtel megalakult hazánk sorrendben harmadik nemzeti parkja – ugyanakkor az első, amely hegyvidéki területet foglalt magába.

Az igazgatóság irodája 1979-ig Miskolcon volt, majd Egerbe költözött. Ma a város északi részén, Felnémeten a Sánc utca 6. szám alatt található. A Bükki Nemzeti Park rendeltetését a védetté nyilvánító határozat így fogalmazza meg:

Védje a bükki középhegységi táj jellegzetes és változatos arculatát, kedvező természeti tulajdonságait, és őrizze meg jelentős természeti értékeit:

- a különböző sziklaalakzatokat, barlangokat, töbröket, forrásokat és vízfolyásokat;
- a kárpáti flóraelemekben gazdag hegyi réteket, legelőket, a jellegzetes és ritka erdő- és állománytípusokat, a természetes növénytakaságokat, valamint a védett állatfajokat,
- őrizze meg a táj kulturális értékeit,
- biztosítsa a tudományos kutatáshoz szükséges természeti feltételeket,
- a természeti környezet megőrzésével segítse elő a szabadidő kulturált felhasználását, a szabadban történő felüdülést és élményszerzést,
- szolgálja a természeti és kultúrértékek megismerésére irányuló turizmust, és az idegenforgalmat,
- környezetvédelmi mintaterületként szolgálja természeti környezetünk védelmét.

A nemzeti park területét az alapítást követően kétszer bővítették. 1984-ben a Bél-kő kőbányászat alól kivont délnyugati ormát – mintegy 39,8 hektár – csatolták a nemzeti parkhoz, melyből 13,4 hektár fokozottan védett terület (4/1984. OKTH rendelet). 1996-ban egy nagyobb arányú bővítésre került sor, ekkor a Délkeleti-Bükk Kisgyőr és Bükkszentkereszt közötti 3.019,8 hektár kiterjedésű részével gyarapodott a nemzeti park (23/1996. KTM rendelet).

Napjainkban a Bükki Nemzeti Park csaknem az egész Bükk hegységre kiterjed, magába foglalva annak legszebb, természeti értékekben leggazdagabb részeit. 2002-ben az országos jelentőségű terület kiterjedése jogszabály szerint 41.834,2 hektár (a helyrajzi számokban időközben bekövetkezett változások szerint a nemzeti park területe 43.129,08 hektár). Ennek 94,27 %-a erdő, 3,35 %-a gyepek (rét és

legelő), 1,95 %-a művelés alól kivont terület, 0,42 %-a szántó, a fennmaradó alig 0,01 %-át pedig szőlők és gyümölcsösök teszik ki.

A 6. mellékletben található a nemzeti park területén található védett természeti területek átnézeti térképe.

2.6. Aggteleki Nemzeti Park természetvédelmi terület

Hazánk nemzeti parkjai közül ez az első, amelyet hangsúlyozottan a földtani természeti értékek, a felszíni formák és a felszín alatt húzódó barlangok megóvására hoztak létre 1985-ben. A nemzeti park Észak-Magyarország karsztvidékén - a hajdani Gömör – Tornai- karszt részeként - a Sajó- és a Hernád folyó között, mintegy 20.000 hektár területen helyezkedik el.

A térséget nagyrészt a földtörténeti középkor triász időszakában, mintegy 230 millió évvel ezelőtt képződött kőzetek építik fel, melyek tulajdonságai szabták meg a táj arculatát, s bennük alakultak ki a térség világhírű barlangjai és egyéb karsztjelenségei. Ilyen alakzatok, kőzet együttesek, valamint földtani alapszervényként szolgáló feltárásaik Magyarországon csak itt fordulnak elő. Az Aggteleki karsztvidék mai formája elsősorban a mészkő alapkőzet lepusztulásával kapcsolatos folyamatok és a karsztjelenségek eredménye. E viszonylag kis területen a jégkorszaktól mindmáig tartó, mérsékelt övi karsztfejlődés szinte valamennyi megjelenési formáját megfigyelhetjük.

1935. évi erdőtörvény által megindult hazai hivatalos természetvédelem működése során 1940-ben és 1951-ben a Baradla-, 1953-ban a Béke-, 1956-ban Szabadság-, 1958-ban a Vass Imre-barlang felszínét természetvédelmi területté nyilvánították.

1962. évben minden barlang természetvédelmi oltalom alá került (1961. évi 18. számú természetvédelméről szóló törvényerejű rendelet alapján).

Ezt követően számos próbálkozás és javaslat történt a terület védelmi státuszának módosítására (nemzeti park kialakítása).

1978-ban -egyeztető tárgyalások eredményeképpen- az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal elnöke 8/1978 OKTH számú határozatával létrehozta az Aggteleki Tájvédelmi Körzetet, amely a Bükk Nemzeti Park szervezetén belül működött.

Az újonnan létrehozott Aggteleki Tájvédelmi Körzet 1979-től az UNESCO MAB (Ember és Bioszféra) programjában bioszféra rezervátummá nyilvánította, s két magterületet jelöltek ki a Haragistya, valamint a Nagyoldal térségében.

1983-ban az Esztramos-hegy egyes területei is természetvédelmi oltalmat kaptak, és a Tájvédelmi Körzethez kerültek.

1985. január 1.-én alakult meg az **Aggteleki Nemzeti Park** amelyet az OKTH elnöke 7./1984. (XII.25.) rendeletével hozott létre az Aggteleki Tájvédelmi Körzet helyén. Székhelye a Baradla-barlang fogadóterében található Turistaszálló épületében volt. Később a természetvédelmi jogszabályok változásával a az Aggteleki Nemzeti Park I. fokú természetvédelmi hatósági jogkört kapott, amit a hozzárendelt illetékességi területen lát el. A park jelenlegi illetékességi területe a Sajó, a Hernád és az országhatár által közrezárt terület. 2005. január 1.-től várhatóan a hatósági feladatok egy újonnan létrehozandó természetvédelmi hatósághoz kerülnek át.

Az Aggteleki Nemzeti Park területét legutóbb 2001-ben bővítették, a teljes Esztramos-hegy védetté nyilvánításával. Az ANP területe ekkor érte el a 20.170 ha-t.

A mellékletben található a nemzeti parkok területén található védett természeti területek átnézeti térképe.

2.7. A Hortobágyi Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek

A Hortobágyi Nemzeti Park részben (Ároktő és Tiszadorogma községhatárokbán) érinti a megyét. Maga a nemzeti park 240 ha területen bejegyzett erdőgazdálkodó a megyében.

2.8. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása

Erdőtűz-veszélyességi besorolás	Besorolási kategóriák	Terület (ha)
Nagymértékben tűzveszélyes faállományok	Elegyetlen erdei és fekete fenyő	2.766,14
	Elegyes erdei és fekete fenyő	7.147,69
	Boróka állományok	48,33
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter alatt	11.332,56
	Erősen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	--
	Összesen:	21.294,72
Közepes mértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb fenyves fiatalosok 5 méter alatt	500,25
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter felett	37.001,06
	3 évnél régebbi üres vágásterület	513,58
	Közepesen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	--
	Összesen:	38.014,89
Kismértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb részletek	8.953,59
	Vízfelületek, vízfolyások	393,25
	Kismértékben tűzveszélyes faállományok	145.311,76
	Nem tűzveszélyes kategóriába átsorolt	--
	Összesen:	154.658,60
A megye erdőterületei összesen:		213.968,21

2008. augusztus 1-i állapot szerint

A nagymértékben és közepes mértékben tűzveszélyes faállományok erdőtűz ökológiai tulajdonságait az alábbiakban foglaltuk össze.

2.8.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezen állományokban elsősorban a nyári aszályos, száraz periódusban alakulnak ki erdőtűzek. A gyenge sokszor szélsőséges termőhelyek vízháztartás viszonyai is kedvezőtlenek így az állományokban található holt-biomassza könnyen eléri a tűzveszély szempontjából kritikus nedvességtartalmat. A tavaszi tüzek előfordulása a nagy elő-biomassza arány miatt nem jellemző ebben az állománytípusban. A biomassa vertikális és horizontális eloszlása tűzterjedés szempontjából rendkívül kedvezőtlen, termőhelyi okok miatt a fák gyakran földig ágasak, az állományokra a sűrű koronaszerkezet jellemző. Ennek következtében a koronatűz kialakulásának veszélye nagy.

Az elegyetlen erdei és fekete fenyves fiatalos állományokban szinte mindenesetben koronatűzzel/teljes tűzzel kell számolni.

2.8.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezek az állománytípusok különböző tulajdonságokkal rendelkeznek attól függően, hogy a fenyő állományalkotó fajokként legalább 50%-os elegyarányban van –e jelen vagy csak elegyfajként 10-30 százalékban.

Ha a fenyő elegyaránya az 50 –60 százalékot meghaladja, számolni kell a koronatűz kialakulásának veszélyével. Ha a fenyő elegyaránya ennél kisebb, elsősorban egyes fák koronájába szalad fel a tűz ez azonban nem terjed tovább a koronaszintben. Ez a „fáklyának” nevezett jelenség röptűzek forrása lehet, ezzel veszélyeztetve a szélirányban fekvő állományokat. Csoportos elegyítés esetén természetesen alacsonyabb elegyaránynál is kialakulhatnak koronatűzek.

Mivel a Pinus fajok tűje főleg kedvezőtlen vízháztartású területeken lassan bomlik le, jelentős vastagságú avar-tülevélszint alakulhat ki ezen állományok alatt. Ha ez a biomassza réteg elsősorban aszályos nyarakon kiszárad és meggyullad, a felszíni tűz intenzitása és lángmagassága jelentős lehet.

2.8.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt

Először is fontos megjegyezni hogy az 5 méteres magasság lombos fiatalosok tekintetében azért kategorizáló tényező, mert eddig a magasság nagy a koronatűz/teljes tűz kialakulásának veszélye. Az erdősítésekben, felújításokban elsősorban a tavaszi tüzek jellemzőek, melynek a legfőbb oka az hogy ilyenkor a vegetáció még nem zöldült ki, de számos fafajnál a tavalyi száraz levelek még a fákon vannak. Tűzterjedési szempontból azonban legalább ilyen jelentős a fiatalosokban tavasszal található elszáradt lágyszárú biomassza, amely akár csapadék után is 1-10 óra alatt éghető állapotba képes kerülni.

Az 5 méteres magasságot elérve a fiatalosok általában már olyan mértékben záródtak hogy a lágyszárú növényzet mennyisége nagymértékben lecsökken.

A lombos fiatalosokban a jelentős mennyiségű könnyű biomassza miatt a tűz gyorsan terjed, intenzitása közepes.

2.8.4. Idősebb lombos állományok

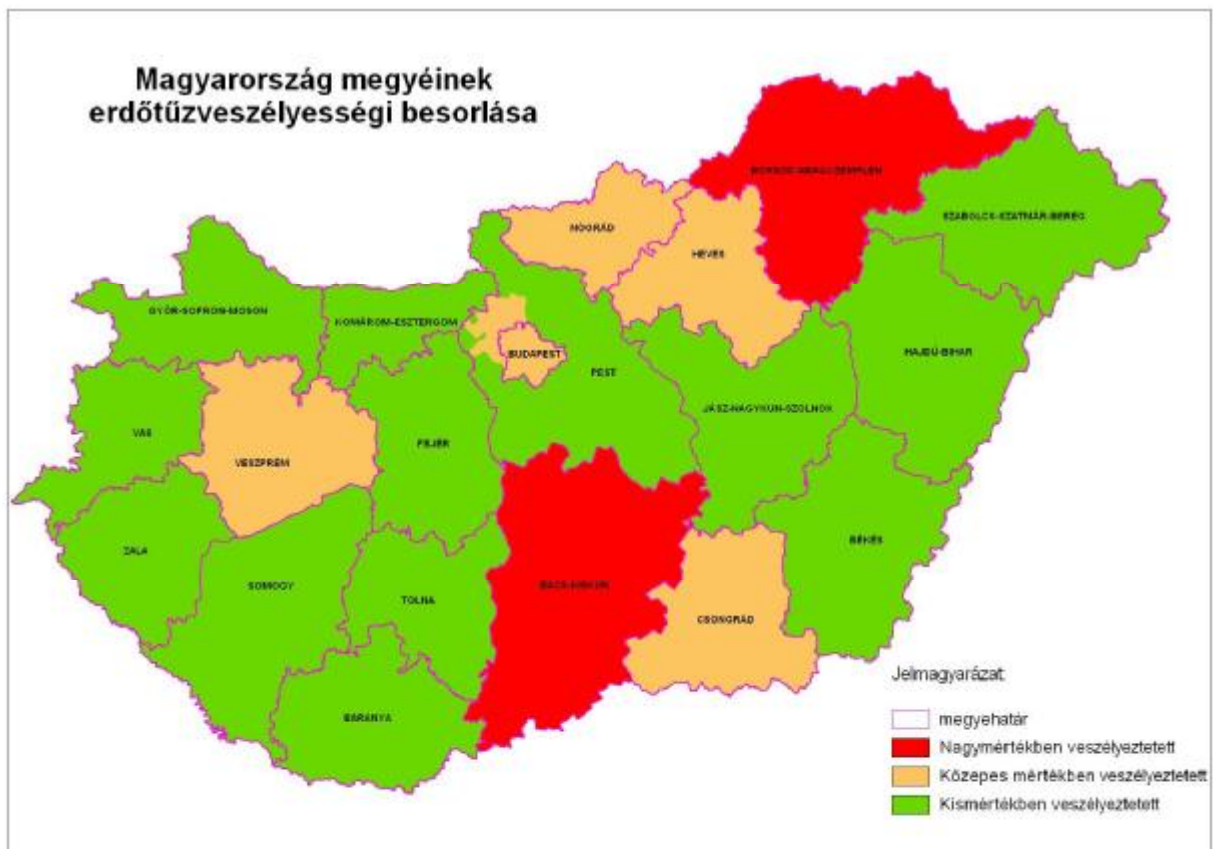
Idősebb lombos állományokban elsősorban a nyári, aszályos hónapokban jellemzőek az avartüzek, melyek intenzitása és terjedési sebessége alacsony, a faállományban okozott kár általában csekély, mégis jelentős oltási költségek merülhetnek fel.

2.9. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása

A TANÁCS 1992. július 23-i 2158/92/EGK rendelete a Közösség erdeinek tűzvédelméről kimondja, hogy a tagállamok erdőterületeit erdőtűz-veszélyeztetettség osztályokba kell sorolni, legalább NUTSIII. Szinten. Ez Magyarországon a megyei szintet jelenti.

Az erősen és közepesen veszélyeztetett megyék tűzvédelmi terveinek tartalmi követelményeit a fenti rendelet írja elő. A hatályos ÖM rendelet szintén részletezi ezeket.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye az erdőtűz statisztika, a szocio-ökonómiai elemzések és az erdőállomány adattár alapján képzett erdőtűz-veszélyeztetettségi index figyelembevételével az ország **erősen tűzveszélyes** erdőterületei közé tartozik!

3. Erdőtüzek a megye területén

3.1. Az erdőtüzek fő okai és az okok elemzése

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a természetes tűz okok gyakorlatilag nem játszanak szerepet. A tüzek túlnyomó része emberi gondatlanság következtében keletkezik. Gondatlanság közül elsősorban a dohányzás, a tarlóégetés illetve erdőterületen illetve erdővel szomszédos területen végzett gondatlan munkavégzés jellemző. Szándékos gyújtogatás sporadikus jelenség, amely sajnos számos esetben nehezen felderíthető illetve bizonyítható.

4. Erdőtüzek megelőzése

4.1. Jogforrások

Az erdőtüzek nemzeti szabályozása három jogforrás együttes értelmezésével ismerhető meg.

1. 2009. évi XXXVII. törvény Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
2. A tűz elleni védekezésről, és műszaki mentésről, 1996/XXXI. tv.
3. Az erdők tűz elleni védelméről, 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet
4. 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról

4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások

A szabadterén történő tűzgyújtás (avar, száraz fű és gaz égetés, vágástéri hulladék égetés stb.) alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységnek minősül, amit a tüzesetek megelőzése érdekében az OTSZ az alábbiak szerint szabályoz.

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet előzetesen írásban meghatározott feltételek alapján szabad végezni (lásd melléklet). A feltételek megállapítása a munkát elrendelő feladata. Amennyiben az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet végző személy azt saját tulajdonában lévő létesítményben, épületben, szabadterén folytatja, úgy a feltételek írásbeli meghatározása nem szükséges.

A külső szervezet vagy személy által végzett tűzveszélyes tevékenység feltételeit a tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjével vagy megbízottjával egyeztetni kell, aki ezt szükség szerint - a helyi sajátosságoknak megfelelő - tűzvédelmi előírásokkal köteles kiegészíteni.

Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó feltételeknek tartalmaznia kell a tevékenység időpontját, helyét, leírását, a munkavégző nevét és - tűzvédelmi szakvizsgához kötött munkakör esetében - a bizonyítvány számát, valamint a vonatkozó tűzvédelmi szabályokat és előírásokat.

A tűzveszélyes tevékenységhez a munkát elrendelő az ott keletkező tűz oltására alkalmas tűzoltó felszerelést, készüléket köteles biztosítani. A tűzveszélyes tevékenység befejezése után a munkavégző a helyszínt és annak környezetét tűzvédelmi szempontból köteles átvizsgálni, és minden olyan körülményt megszüntetni, ami tüzet okozhat.

A szabadban tüzet gyújtani, tüzelőberendezést használni csak úgy szabad, hogy az a környezetére tűz- vagy robbanásveszélyt ne jelenthessen, kiemelt figyelmet kell fordítani az időjárási viszonyokra (széles időben nem szabad szabadtéri tüzet gyújtani az erdőben illetve annak környezetében). Tűzgyújtás előtt mindig tájékozódni kell, hogy van-e érvényben tűzgyújtási tilalom, továbbá a vonatkozó jogszabályok illetve helyi rendeletek megengedik-e az adott területen a tűzgyújtást.

A szabadban a tüzet és az üzemeltetett tüzelőberendezést őrizetlenül hagyni nem szabad. Veszély esetén, vagy ha arra szükség nincs, a tüzet azonnal el kell oltani.

Szabadban a tüzelés, a tüzelőberendezés használatának helyszínén olyan eszközöket, illetőleg felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható, illetőleg a tűz eloltható.

Az égetést végző személyeknél mindig legyen legalább egy tűzjelzésre használható telefon.

4.3. -Javasolt erdőtűzmegelőzési intézkedések

4.3.1. Tűzpászták

A tüzesetek megelőzése

4/2008 ÖM (VIII.1.) 6. §

(3) Erdősítéskor a tűzpásztára nem szabad fát telepíteni (magot vetni, csemetét ültetni). A tűzpászta minimálisan 3 méter széles, minden éghető anyagtól mentes, talajjal fedett terület, melynek folyamatos karbantartásáról, azaz gyom- és egyéb éghető anyag mentes állapotban tartásáról a gazdálkodó köteles gondoskodni. Tűzpászta létesítéshez és fenntartáshoz külön jogszabályban meghatározott szabályok szerint támogatás igényelhető.

A tűzpásztát vagy a tűzpászta rendszert rendszerint hagyományos módszerekkel (szántás) alakíthatjuk ki. Azonban szóba jöhetnek természetes objektumok, képződmények is, amelyek tűzpásztaként szolgálhatnak. Ilyen lehet egy növény mentes, kopár terület, egy közút vagy egy erdei út. A természetes terepvonalak, létesítmények főként tűzoltáskor jöhetnek szóba, mint tűzpászta.

A tűzpászták megfelelő tervezésével és kivitelezésével hatékonyabbá tehetjük a tűzoltás, illetve a tűz terjedését lassíthatjuk (vagy meg is állíthatjuk). A tűzpászta hálózat sűrítésével pedig csökkenthető a leégett terület nagysága.

A tűzpászta megfelelő méreteinek kialakításához a jogszabályok (erdők tűzvédelmét előíró és támogatási rendelet) csak a szélesség minimális méretét adja meg. minden esetben a tűzvédelmi tevékenységek végrehajtásáért felelős erdőgazdálkodónak vagy tulajdonosnak (vagy a tűzoltás vezetőnek) kell eldöntenie, milyen méretű tűzpásztát alkalmaz.

A fokozottan tűzveszélyes területeken a terepi- és tulajdonviszonyokhoz alkalmazkodva – sok helyen a meglévő erdei utakat felhasználva – kialakított általában 6-8 m széles külső és 2-3 m széles belső tűzpászta rendszert folyamatosan karbantartott tűzpászta rendszer kialakítása ajánlott és szükséges.

A gazdálkodó védelmi tervében a tűzpásztákat fel kell tüntetni, lehetőség szerint vastag piros vonallal (vagy egyéb jól látható módon) a térképen is.

A modern vegetációtűz menedzsment az utóbbi időben az ellenőrzött égetést, mint hatékony és olcsó erdőtűz megelőzési tevékenységet említi. Az erdők tűzvédelmét szabályzó 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet is ismeri ezt a fogalmat, tehát a jövőben a hazai erdőtűz védelemben is meghonosodhat.

Tűzveszélyes üzemi tevékenység

4/2008 ÖM (VIII.1.) 9. §

(8) Indokolt esetben a vágástéri hulladék összegyűjtés nélküli elégetésére, tűzpászta tisztántartására ellenőrzött tüzet is alkalmazhat az erdőgazdálkodó. Az ellenőrzött tűz olyan folyamatosan kontrolált viszonyok között égő tűz, melynek célja a biomassza mennyiségének csökkentése a területen.

(9) Az ellenőrzött tűz tervezett alkalmazását a gazdálkodó köteles bejelenteni a területileg illetékes tűzoltóságnak, s az érintett területet bemutató térkép mellékletet valamint az alkalmazandó égetési technikák leírását és a tűzbiztosításához rendelkezésre álló saját eszközeinek listáját részükre átadni.

(10) Az ellenőrzött égetés irányítását legalább tűzoltó alaptanfolyami végzettséggel rendelkező személy végezheti az egyéb jogszabályban meghatározottak szerint.

(11) Természetvédelmi területen ellenőrzött égetés csak a természetvédelmi területekre vonatkozó jogszabályok betartása mellett, az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés

Az elmúlt években az erdőtelepítések tervezésénél egyik fő szempont az őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajok ültetése. Emiatt a ebben a régióban is lecsökkent a fenyő fafajok aránya az I. kivételű erdőtelepítésekben.

A fenyő erdősítésekben a sorközök ápolásával jelentősen csökkenthető a tűzveszély. A közép- és időskorú állományokban pedig a megfelelő időben végrehajtott faállomány szerkezet alakító tisztítások és gyérítések szakszerű végrehajtásával, illetve a nagyobb mennyiségű holt fenyő anyag eltávolításával csökkenthetjük egy esetleges erdőtűz terjedésének esélyét. A holt fenyő anyag eltávolítása egyben erdővédelmi tevékenység is.

Nagyobb fenyő erdőtömbök szélén, illetve a tömbön belül ajánlott 10-20 méter széles lombos fákból álló „tűzpásztát” ültetni. Az Északi-középhegységben erre a hazai nyárok alkalmasak leginkább. Kettős szerepe van ezeknek a lombos erdősávoknak. Lazább és a fenyőkétől eltérő faállomány szerkezetük miatt átláthatóbbá teszik a nagy fenyő tömbök térbeli rendjét, továbbá tűz esetén a fenyő állományban a koronában haladó tüzet a laza lombzatú fák a földre viszik, ahol a tűz lassítható vagy el is oltható.

4.3.3. Víznyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak

A tűzoltásnál elengedhetetlen az oltóvíz gyors és megfelelő mennyiségű pótlása. A vízutánpótlás biztosítására több lehetőség is rendelkezésre áll.

- Víznyerőhelyek létesítése a tűzveszélyes erdőtömbökben
- A lakott területeken található tűzcsapok használata
- Nagyobb tároló kapacitással rendelkező természetes vagy mesterséges tavakból engedély alapján történő vízvétel

A mellékletben a megye területén minden szóba jöhető víztároló objektumról egy adatlap található. Az adatlapok karbantartása folyamatos feladat, tekintettel arra, hogy az oltásnál logisztikai előnyt jelent a pontos hely és a kivehető vízmennyiség ismerete.

A térképi mellékleten a víztározók, tavak feltüntetésre kerülnek.

A legbiztonságosabb mód az oltóvíz biztosítására, hogy a tűzveszélyes erdőtömbökben, megfelelő hálózatban, a tűzoltó fecskendők által könnyen elérhető helyekre legalább 30 m³ vizet tárolni képes víztározókat létesítsünk.

A megye talaj és csapadék viszonyai burkolt falú és kötött talajokon a felszíni víz összegyűjtésével kialakított víztározók létesítését teszi lehetővé. Az erdőtüzes időszakban nem várható, hogy a lehulló

csapadék pótolni tudja a tározó vízveszteségét, ezért azokat rendszeresen ellenőrizni kell és tartálykosíval után kell tölteni. A tározókban a minimális vízszintet télen is tartani kell, mert egy csapadékmentes időszakban télen is keletkezhet kisebb intenzitású erdőtűz, illetve a jól kialakított tározó természetvédelmi-vadvédelmi célokat is szolgálhat.

A víztározó erdőterületen való létesítése engedélyköteles. (Evt. 10.§.) A tározó erdészeti létesítménynek minősül. A tározó paramétereinek meg kell felelnie a 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet (OTSZ) előírásainak is.

A környezetbe illő és vad- és természetvédelmi szempontokat is kielégítő tározónak az alábbi paraméterekkel kell rendelkeznie.

A víztározó medence két eltérő vízmélységű részből áll. Egyik felén 2-2,5 m mély, a másik max. 1 m. a sekélyebb vízű rész vaditatóként és dagonyázó helyként is szolgál. A víztároló másik részére egy a tűzoltószerhez szivattyújához csatlakoztatható csővég van szerelve. A vízkivételi helynél a vizet és a tározó alját tisztán tartják a szeméttől és a vízinövényektől. A víztároló ki van fóliázva, a felső peremre még egy geotextiliát is helyezhetünk a növényzet megtelepedését segítő. A tározót korláttal kell körbevenni.

Megfelelő sűrűségű víztározó hálózatot a mozaikos tulajdonviszonyok és a beruházási költségek miatt kialakítani lehetetlen. Az elkövetkezendő években egyéni gazdálkodói kezdeményezésekre kell számítani. A tározó helyének kiválasztásakor a tűzvédelmi és az erdészeti hatóság közreműködése elengedhetetlen, hogy mind a gazdálkodó igényei, mind az erdőtűzvédelmi szempontok érvényesülhessenek.

A településeken lévő tűzcsapok használata egy-egy konkrét tűz oltásakor jöhet szóba. Tűzcsap kataszter a tűzoltóságok rendelkezésére áll.

A természetes vagy mesterséges tavakból való oltóvíz kivételt előre meg kell tervezni és a mellékletben található adatlapokon fel kell tüntetni azokat a tavakat, amelyekből a vízügyi felügyelőség engedélyvel oltóvizet vehetnek a tűzoltó egységek.

4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere

2009. évi XXXVII. tv. 67. §

(1) Fokozott tűzveszély esetén a miniszter határozatban – a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszterrel való egyeztetés mellett – az ország egészére vagy meghatározott területén lévő erdőre, valamint az erdő határától számított kétszáz méteren belüli területre – átmeneti időre – általános tűzgyújtási tilalmat rendelhet el. A tűzgyújtási tilalom elrendeléséről és annak feloldásáról szóló határozatot az erdészeti hatóság és a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közölni. A határozat közzététele időpontjának az első közzététele időpontja minősül.

4.5. Lakosság tájékoztatásának módja

Az erdőtűzvédelmi szabályokról és a tűzgyújtási tilalom időszakáról az erdőgazdálkodó lehetőség szerint táblák segítségével tájékoztatja a lakosságot. A fokozottan tűzveszélyesnek ítélt időszakban az MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi szervek a megyei sajtó és más médiaorgánumok útján is tájékoztatják a lakosságot.

Fokozott tűzveszély időszakára vonatkozó szabályok

4/2008 ÖM (VIII.1.) 12. §

(1) Az erdőgazdálkodó a tűzgyújtási tilalom ideje alatt a tűzvédelmi szempontból nagymértékben veszélyeztetett területek esetében köteles:

- a) az erdőbe vezető utak, ösvények, nyiladékok bejáratánál és a tűzrakó helyeken az általános tűzgyújtási tilalomra figyelmeztető táblát elhelyezni;
- b) a tűzgyújtási tilalomra vonatkozó rendelkezések megtartását folyamatosan ellenőrizni;
- c) a veszélyeztetett helyekre a tűz jelzésére alkalmas eszközökkel felszerelt tűzvédelmi őröket (tűzjelző szolgálatot) állítani;
- d) az esetleges erdőtüz eloltására megfelelő munkacsoport, felszerelés és jármű készenlétben tartásáról gondoskodni.

(2) Az erdőgazdálkodó a tűzvédelmi szempontból kis mértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterületek esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott kötelezettségeket teljesíti.

(3) A tűzoltóságok és az erdészeti hatóság a tűzgyújtási tilalom időszaka alatt rendszeresen ellenőrzi az ezen időszakra vonatkozó szabályok betartását.

A lakosság tájékoztatása nem csak az erdőtüzveszélyes időszakban fontos, hanem minden erdőt látogató részére el kell juttatni az alapvető tűzvédelmi szabályokat és információkat. Az Országos Erdőtüzvédelmi Tervben közlésre kerültek előre gyártott tájékoztató táblák. Ezeket bárki megvásárolhatja, de saját maga is készíthet figyelemfelhívó táblákat. Jogszabályi előírás a pontos tartalomra. Elvárás viszont, hogy olyan tartalommal kell ellátni, amiből minden erdő látogató megismerheti a tűzvédelmi előírásokat, szabályokat.

4.6. Az erdőterületre való belépés korlátozása

Az erdőterületre történő belépést az erdőgazdálkodó az Erdőtörvény felhatalmazása alapján korlátozhatja.

2009. évi XXXVII. tv. 67.§.

(3) A tűzgyújtási tilalom elrendelése esetén, annak feloldásáig az erdészeti hatóság az erdőbe való belépést és az ott tartózkodást korlátozhatja, illetve megtilthatja.

Fontos szabály, hogy a korlátozást megfelelő módon az érintettek és az illetékes hatóság tudomására kell hozni.

- A látogatási tilalmat az erdőbe vezető utaknál az erdőterület gazdálkodójának jeleznie kell, praktikusán a tilalomra felhatalmazást adó jogszabályhely megnevezésével.
- A tilalom elrendelését az illetékes erdészeti hatóságnak meg kell küldeni.
- Hasznos lehet a tilalomról az illetékes helyi önkormányzat jegyzőjét is tájékoztatni, és kezdeményezni a tilalom Önkormányzati Hirdetőre történő kifüggesztését is.
- Amennyiben a korlátozás nagyobb kiterjedésű területet, vagy idegenforgalmi turisztikai szempontból frekvenciált erdőterületeket is érint javasolt értesíteni az érintett civil szervezeteket (természetjáró egyesületek, stb.), szálláshelyeket (hotelek, kempingek) illetve a helyi és regionális sajtót, országos szaksajtót is. Ilyen esetben fontos a korlátozás várható idejének megjelölése (az időjárási viszonyok hosszú távú előrejelzése egyébként sem lehetséges), szükség esetén inkább a korlátozást kell meghosszabbítani.
- Amennyiben a korlátozást kiváltó körülmények megszűnnek, minden olyan hatóságot, civil és gazdasági szervezetet és sajtó orgánomot értesíteni kell amely a korlátozás elrendeléséről tájékoztatást kapott.

4.7. Felvilágosító programok

A megyei szervezetek töreksenek a közeljövőben megvalósuló országos felvilágosító programok megfelelő adaptálására, segítik a program keretében elkészülő anyagok helyi szintre történő eljuttatását. Az AESZ megyében illetékes szervei és a Megyei Katasztrófavédeleli Igazgatóság az általuk tartott továbbképzéseken, oktatásokon is felhívják a figyelmet az erdő és vegetációtüzek kockázatára.

4.8. Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat

2009. évi XXXVII. tv. 67.§.

(2) Aki erdőtüzet vagy tűzveszélyt észlel és azt eloltani, illetve elhárítani nem tudja, köteles a tűzoltóságot, az erdészeti hatóságot vagy az erdőgazdálkodót haladéktalanul tájékoztatni.

Az 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet előírásai alapján:

Tűzoltás

13. § (1) *A lakott erdészházaknál és az üzemelő turistaházaknál gondoskodni kell az állandó tűzjelzési lehetőségről.*

(2) Az erdőgazdálkodó köteles az erdőben dolgozók riasztását megszervezni.

(3) A 100 hektárnál nagyobb nagymértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterület erdőgazdálkodója köteles az általa kijelölt erdészeti létesítményekben, legalább 30 személy részére az erdőtüz oltására alkalmas felszerelést készenlétben tartani.

14. § *Az erdőgazdálkodó köteles intézkedni arról, hogy az erdőtüz után a területet 24 órán keresztül őrizték, és az égett terület szélén - ahol lehetséges - a talajt legalább 1 méter szélességben felszántásák.*

A **szántást** 2.4. fejezetben előírt természetvédelmi előírások szerint lehet végrehajtani. A gazdálkodót a tűzoltás vezetőnek kell tájékoztatnia a tűzoltással kapcsolatban, jelen tervben megfogalmazott előírásokról.

A tűzjelző szolgálat kialakítása különböző módokon történhet:

- járművel a területen mozgó figyelőszemélyzet
- magaslati pontokra telepített figyelőszemélyzet
- megfelelően telepített kamerarendszer
- légi felügyelet segítségével.

A figyelőszemélyzetnek megfelelő kommunikációs eszközzel kell rendelkeznie a tűz gyors bejelentéséhez.

A tüzeset észlelése, tudomásra jutása esetén a figyelő személyzet tagja a tüzet jelenti,

- a területileg illetékes önkormányzati tűzoltóságnak a **105** segélykérő hívószámon,
- az erdészeti szakszemélyzetnek.
- értesíti az erdőben tartózkodó ill. ott munkát végző személyeket.

Az erdészeti szakszemélyzet szükség esetén az oltásvezetővel történő egyeztetés értesíti az oltási munkálatokba szerződés alapján bevonható vállalkozókat.

A tűzjelzésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a tüzeset pontos helyét,
 - § lehetőség szerint az erdészeti azonosítón (pl. Ózd 41 C) kívül más, tájékozódást segítő adat közlése is szükséges
 - § ilyen lehet a GPS koordináta
 - § vagy a megyei tervhez készült erdőtűzvédelmi térkép szelvény száma vagy az őrhálójának kódja
- a tűz keletkezésének idejét,
- van-e életveszély,
- mi ég, mi van veszélyeztetve,
- a tűz terjedelmét,
- a bejelentő személy nevét és a tűzjelzésre használt távbeszélő számát,
- megközelítés javasolt útvonala, szükség esetén az eligazítók hol várják a tűzoltókat,
- van-e olyan műszaki létesítmény (sorompó) vagy egyéb akadály amely a helyszíni gépjárművel történő megközelítését nehezíti vagy lehetetlenné teszi.

4.9. Fejlesztendő területek

Megyei szinten javasolt egy erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport megalakítása. A csoportban az erdőtűzek megelőzésében az alábbi szervezetek, hatóságok szakemberei vennének részt.

- MGSZH Erdészeti Igazgatóság szakemberei
- Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság szakemberei
- a kiemelten veszélyeztetett területek tűzoltóparancsnokai és erdőgazdálkodói
- a jelentős területen dolgozó erdészeti integrátorok
- természetvédelmi és vízügyi szakemberek

A munkacsoport a tűz szezonhoz igazodóan tavasszal és ősszel ülésezne. Fő célja a megyei szintű erdőtűzvédelmi feladatok koordinálása, az illetékes szakemberek közötti személyes ismeretségek kialakítása az eredményes a minél eredményesebb védekezés megteremtés érdekében.

5. Erdőtüzek oltása

5.1. A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény tűzoltás című fejezete a következőket tartalmazza:

„6. § (1) A törvény hatálya alá tartozók a tűzoltásban, a műszaki mentésben - ellenszolgáltatás nélkül - életkoruk, egészségi, fizikai állapotuk alapján elvárható személyes részvétellel, adatok közlésével kötelesek közreműködni.

(2) Azokat a változásokat, amelyek a településen, illetőleg a létesítményben a tűzoltást befolyásolhatják (út, közművezetékek elzárása, forgalom elterelése stb.), a kezdeményező vagy az elhárításért felelős szerv haladéktalanul köteles az állandó készenléti szolgálatot ellátó hivatásos önkormányzati, illetőleg önkéntes tűzoltóságnak szóban azonnal és írásban is bejelenteni.

7. § (1) A tűz oltásának felelős vezetője a tűzoltásvezető, aki a tűzoltóság vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő tagja lehet. A tűzoltás helyszínén más személy csak a tűzoltásvezető előzetes engedélyével intézkedhet.

(2) A tűzoltásvezető a tűzoltáshoz

a) a Magyar Honvédség, a rendőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási és a környezetvédelmi szervek, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelheti. Ezek a szervek, ha az az alapfeladataik ellátását nem veszélyezteti, kötelesek eleget tenni a kirendelésnek;

b) magánszemélyeket a tűz oltásában és a mentési munkálatokban az életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható közreműködésre kötelezhet;

c) az a) alpontban nem említett jogi személyeket, valamint a magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteit a tűz oltásában és a mentési munkálatokban való közreműködésre kötelezhet;

d) az a)-c) pontban felsoroltak járműveit, eszközeit, felszereléseit, anyagait igénybe veheti;

e) elrendelheti a Riasztási és Segítségnyújtási Tervben meghatározott tűzoltóságok riasztását;

f) igényelheti az e) ponton kívüli tűzoltóságok riasztását;

g) a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését kérheti;

h) elrendelheti, hogy a tűzoltásban résztvevők - az 1. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel - magánlakásba, illetőleg jogi személyek, a magánszemélyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe, épületbe, helyiségbe bontással is behatolhassanak.

(3) A tűzoltásvezető a tűz által veszélyeztetett és a tűz oltásához szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését.

(4) A (2) bekezdés a) pontjában felsorolt szervek egységeinek a tűzoltásvezető csak a jelenlevő parancsnokaik, illetve vezetőik útján adhat utasítást a tűzoltásban való közreműködésre.”

A törvény hatálya:

„1. § (1) A törvény hatálya kiterjed

a) a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magánszemélyekre;

b) a Magyar Köztársaság területén levő jogi személyekre, magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteire, ha ezekre vonatkozóan jogszabály vagy nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, ezek hiányában a viszonyosság irányadó;

c) a Magyar Köztársaság területén folytatott, a tűzvédelemre kiható valamennyi tevékenységre és a tűzoltóság által végzett műszaki mentésre.”

5.2. Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra

Erdőtűz oltása során a tűzoltóság és az erdőgazdálkodó együttesen törekszik a tűz továbbterjedésének mielőbbi megfékezésére. A jelenlévő erdészeti szakszemélyzetet kijelölt tagja tanácsadóként köteles segíteni a tűzoltásvezető munkáját. Az erdőgazdálkodó által az oltási munkálatokba bevont személyek és eszközök a tűzoltásvezető által meghatározott taktika alapján az erdészeti szakszemélyzet irányításával vesznek részt az oltási munkálatokban.

Az erdőgazdálkodó és a tűzoltóság lehetőség szerint közös logisztikai és utánpótlási rendszer kiépítésére törekszik ezzel is lekerülve a minden esetben korlátozott mértékben rendelkezésre álló emberi és technikai erőforrások ésszerűtlen kihasználását.

Az erdészeti szakszemélyzet tájékoztatja a tűzoltásvezetőt a területen lévő létesítményekről, illetve a tűz terjedési irányában elhelyezkedő fokozottan veszélyeztetett állományokról.

Az általa kezelt területen keletkezett tüzekről az erdőgazdálkodó is köteles nyilvántartást vezetni, az erdőterületen keletkezett tüzet köteles az illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak bejelenteni, akkor is ha annak eloltásához külső segítséget nem vett igénybe.

Erdőgazdálkodó által rögzítendő adatok

- Keletkezés helye (megye, önkormányzat)
- Érintett erdőrészek
- Beavatkozás (dátum, időpont)
- Eloltás (dátum, időpont)
- Teljes leégett terület (ha)
- Leégett, faállománnyal borított erdőterület (%)
- Leégett, egyéb erdőterület terület (%)
- Tűz alakja(korona, felszíni tűz)
- Feltételezett keletkezési ok (természetes (pl. villám), gondatlanság, szándékos)
- Becsült kár (keletkezett anyagi kár + oltási költségek)
- Esetleges megjegyzés, térképvázlat

Tűzoltóság a tudomására jutott erdőtüzeket az országos erdőtűzvédelmi tervben található adatlapon rögzíti és adja át az MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak. Az erdészeti hatóság által felvett adatokkal kiegészített, illetve pontosított adatsorok kerülnek rögzítésre az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatósága által vezetett országos erdőtűz adatbázisban.

5.3. Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok

Amennyiben az erdőtűz természetvédelmi területet is érint vagy veszélyeztet, értesíteni kell az illetékes Nemzeti Park igazgatóságot. A Nemzeti Park igazgatóság szakemberét a tűzoltásvezető szakértőként vonja be az oltási munkálatokba.

Természetvédelmi területen kerülni kell a nem természetes alapanyagú, lebomló habképző anyagok alkalmazását. A védekezésnél törekedni kell a lehető legkisebb környezeti terhelésre. Tűzpászta készítésénél a tárcsázás vagy szántás helyett a területet kevésbé bolygató, „nedvesvonalra” vagy lehető legkeskenyebb pásztára támaszkodó kiegészítést kell alkalmazni, ha ezt a meteorológiai viszonyok engedik.

A Nemzeti Park Igazgatóságok a teljes működési területükön tevékenykednek. A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak örkerületei a működési területet teljesen lefedik. Így egy tüzesetnél a védett természeti területet jól ismerő segítőt kap az oltásvezető.

Egy külterületi tűz - mely érinti a természetet - oltásakor a Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának a vezetőjét (illetve távollétében helyettesét) minden esetben, lehetőleg még az oltás megkezdés előtt értesíteni kell. Ugyancsak értesíteni kell a területileg illetékes természetvédelmi tájegység vezetőjét is. Az értesítéshez szükséges térképeket, telefonszámokat a Nemzeti Park Igazgatóság a katasztrófavédelemnek átadja.

Az őrszolgálatvezető és a természetvédelmi tájegységvezető gondoskodik arról, hogy a területileg illetékes természetvédelmi őr, vagy annak helyettese a védekezés során álljon az oltásvezető rendelkezésére, és helyismeretével segítse az oltás megszervezésében. A természetvédelmi őr ismeri a helyi természetvédelmi értékeket, így tanácsaival az oltásvezető úgy szervezheti az oltást, hogy a természeti értékeket a tűz oltása során a lehető legkisebb károsodás érhesse.

A természetvédelmi őrszolgálat vezetője dönt arról, hogy a tüzről a Nemzeti Park Igazgatóság vezetőségét és további illetékes munkatársait mikor és milyen módon értesíti.

5.4. Meteorológiai adatok elérhetősége

Erdőtűz oltásnál nélkülözhetetlen időjárási előrejelzés az Országos Meteorológiai Szolgálattól kérhető:

- **Észak-magyarországi Regionális Központ**
- **3524 Miskolc, Pattantyús Ábrahám utca 4.**
- **tel: (46)368-705 miskolc@met.hu**
- **fax: (46)560-213**

5.5. A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége

Tűzoltáskor szóba jöhető, a megyében található repülőterek mindenkori adatai megtalálhatók a www.hungaryairport.hu weboldalon.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium megbízásából készült weblapon a magyarországi repülőterek adatai, térképei, légifotói és a repülésmeteorológiai adatok találhatóak. Az adatok forrása a Polgári Légiközlekedési Hatóság, tehát az adatok a repülésre való felkészülés közben is használhatóak, hitelesek.

5.6. A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése

Erdőtűzek esetén a terület lefeketítése és az utómunkálatok elvégzése után a terület őrzése az erdőgazdálkodó feladata. Amennyiben az erdőgazdálkodó nem elérhető, a visszagyulladás megakadályozásáról és a terület őrzéséről a tűzoltásvezető gondoskodik.

Az erdőgazdálkodó amennyiben nem rendelkezik megfelelő eszközökkel a tűz őrzéséhez, kisebb viszszagyulladó területek eloltásához a tűzoltásvezető segítségét kérheti.

5.7. Fejlesztendő területek

5.7.1. Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása

A tűzoltáshoz szükséges időjárási adatok lekérésének nincsen egységes formátuma és formanyomtatványa. A tűzoltásvezető és az oltásban részvevő erdészeti szakszemélyzet munkáját és a megfelelő oltási taktika kiválasztását nagymértékben segíti a rendszeres időközönként részükre továbbított szakmeteorológiai adatokat és értékelést is tartalmazó időjárási adatsor.

Ennek egységes formátumban történő kidolgozása országos szinten kell hogy történjen, de rövid távon a mihamarabbi alkalmazhatóság érdekében megyei szinten szeretnénk a felállítandó megyei erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport segítségével egy ideiglenes formanyomtatványt kidolgozni, és az adatközlési eljárás feltételrendszerét kialakítani.

5.7.2. Közös tűzoltási gyakorlat

A megye legveszélyeztetettebb erdőterületein erdészeti és tűzvédelmi szakemberek bevonásával közös tűzoltási gyakorlatot kívánunk szervezni. Ennek során az oltás során szükséges közös kommunikációs rendszer és logisztikai struktúra kiépítését, továbbá közös tűzoltási tervezést valamint konkrét oltási feladatok együttes végrehajtását gyakorolnák a részvevő egységek. A gyakorlat megvalósításához az unió polgári védelmi pályázataiból szeretnénk megfelelő forrásokat előteremteni.

5.7.3. Továbbképzés, oktatási rendszer

Fontosnak tartjuk az erdészeti és tűzoltó szakszemélyzet erdőtűz megelőzési és tűzoltási ismereteinek folyamatos bővítését továbbképzések és tanfolyamok keretében. Különösen fontos lenne a tűz, mint tűzoltási eszköz (ellentűz, kiégetés) operatív, készségszintű alkalmazásának oktatása, mert ezzel a módszerrel a nagyméretű, vízzel direkt módon nem oltható erdő és vegetációtűzek ellen is eredményesebben védekezhetünk. De ennek a módszernek az alkalmazása külön képzést és rendszeres gyakorlatot és továbbképzést igényel.

5.7.4. Védőruha vásárlás

Indokolt lenne az erdészet részéről a tüzek oltásában rendszeresen résztvevő személyeket megfelelő személyi védőfelszereléssel ellátni, illetve ehhez megyei szinten részfinanszírozás lehetővé tevő forrást találni. A tűzoltóságnál rendszeresített nehéz védőfelszerelés kiegészítése is indokolt lehet vegetációtűzek esetén, de ezt országos szinten kell eldönteni.

5.7.5. Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása

Természeti katasztrófáknál rendkívül fontos, hogy az információ mindenkihez azonnal eljuthasson. Az erdőtüzeknél jelenleg a tűzoltóság és az erdészet gyakran mobiltelefonon kommunikál egymással ami költségessége mellett csak bilaterális kommunikációt tesz lehetővé, a szükséges multilaterális helyett. Érdemes lenni olyan kézi adóvevők és mobil antenna beszerzése mely az adott területen képes kommunikálni az erre a célra kiválasztott BM frekvenciákkal, és az erdőtüz vagy más természeti katasztrófa elhárításában résztvevőknek kiosztható, majd később visszagyűjthető.

A katasztrófavédelmi szerveknél (katasztrófavédelmi igazgatóságok, tűzoltóságok, polgári védelmi kirendeltségek) jelenleg folyik az EDR (egységes digitális rádió) rendszer kiépítése. A megyénkben már folyik a próbaüzem, és a rendelkezésünkre álló információk alapján ez az új rendszer meg fogja oldani a kommunikációs problémákat. (Minden fecskendő mobil átjátszó állomásként fog működni, így maguk a fecskendők is biztosítják a lefedettséget, továbbá ezek a rádiók mobil üzemmódban is tudnak működni. Amennyiben a tűzoltásban közreműködőket ilyen készülékekkel ellátjuk, a kommunikációval nem lesz gond.

6. MELLÉKLETEK